

2012-2021 YILLARI ARASI TÜRKİYE'DE OKUL DIŞI ÖĞRENME ORTAMLARI KONULU ARAŞTIRMALARIN İNCELENMESİ: DOKÜMAN ANALİZİ¹

Gülsün KARSLI* -Murat KURT**

Öz

Gelişen ve değişen Dünya şartları doğrultusunda eğitim anlayışı da değişmektedir. Bu anlayışa göre eğitim dört duvarın aksine her yerde yapılabilir. Son dönemlerde sayıca artışa geçen okul dışı öğrenme ortamları konu çalışmaların bütüncül bir gözle incelenerek yönelimlerini belirlemek ihtiyacı oluşmuştur. Bu çalışmanın amacı 2012-2021 yılları arasında Türkiye adresli Social Science Citation Index (SSCI)'de taranan dergilerde ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı Tez Merkezi veri tabanından erişilebilen, lisansüstü tezlerinde "okul dışı öğrenme ortamları" konulu yayımlanmış çalışmaları tespit ederek çeşitli kriterlere göre incelemektir. Söz konusu tez ve makalelerin yönelimlerini belirlemek, kuvvetli ve zayıf taraflarını ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma, analitik araştırma çeşitlerinden biri olan doküman analizi yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın örnekleme 2012-2021 yılları arasındaki SSCI'de taranan dergilerdeki makalelerden ve Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezi veri tabanında taranan lisansüstü tezlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın örnekleme "okul dışı öğrenme (ortamları), okul dışı eğitim, informal öğrenme, non-formal öğrenme ortamları" anahtar kelimeleri ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçüte göre 17 doktora tezi, 52 yüksek lisans tezi, 5 dergi makalesi olmak üzere 74 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan çalışmalar yayın sınıflama formu kullanılarak incelenmiş ve veriler betimsel olarak analiz edilmiştir.%95,8 oranında Türkçe yazılan çalışmaların %62'ünün öğretim konu alanında, %73 fen bilimleri araştırma alanında yazıldığı tespit edilmiştir. Çalışmaların %39,2 oranında karma yöntemle yapıldığı, çalışma gruplarının %59,5 oranında uygun örnekleme yöntemine göre belirlenmiş olan %41,9 oranında 31-100 arasında ortaokul öğrenci sayılarından oluşan örneklem tercih edildiği belirlenmiştir. Konu içerikleri bakımından %50 oranında tutum- ilgi belirleme-algı içerdiği belirlenmiştir. Veri toplama araçlarında oransal olarak %51,1 görüşme ve %50 ilgi/tutum testi ve %31,1 anket kullanıldığı belirlenmiştir. Veri analiz yöntemi olarak %60,3 t testi ve %60 içerik analizinin daha çok tercih edildiği belirlenmiştir. Araştırma sonunda okul dışı öğrenme ortamları konulu çalışmaların farklı kademe ve disiplinlerde uygulanabileceği ve benzer çalışmaların TR dizinli dergilerde farklı ölçütlerle yapılabileceği önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı ortamlar, Doküman analizi, Araştırma eğilimleri, Fen eğitimi, Betimsel analiz.

**Examination of Research on Out of School Learning Environments in Turkey Between 2012-2021:
Document Analysis**

Abstract

In line with the developing and changing world conditions, the understanding of education is also changing. According to this understanding, education can be done anywhere, unlike the four walls. There has been a need to determine the orientations of the studies on out-of-school learning environments, which have increased in number recently, by examining them with a holistic eye. The aim of this study is to identify and analyze the published studies on "out-of-school learning environments" in postgraduate theses, which can be accessed from the database of the Council of Higher Education Thesis Center, and in the journals scanned in the Social Science Citation Index (SSCI) from Turkey between 2012-2021. It is aimed to determine the orientation of

¹ Amasya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim dalı doktora öğrencisi Gülsün Karşlı'nın doktora tezinin bir bölümünden üretilmiştir.

* Doktora Öğr., Amasya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Fen Bilgisi Eğitimi Bilim dalı, gk0404@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4534-2664>

** Prof. Dr., Amasya Üniversitesi, Eğitim fakültesi, murat.kurt@amasya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-1155-9339>

the thesis and articles in question and to reveal their strengths and weaknesses. The research was carried out using the document analysis method, which is one of the analytical research types. The sample of the study was determined by the criterion sampling method, which is one of the purposeful sampling methods. In this direction, the sample of the research consists of the articles in the journals scanned in SSCI between the years 2012-2021 and the postgraduate theses scanned in the database of the Council of Higher Education Thesis Center. The sample of the research was determined as criteria for the keywords "out-of-school learning (environments), out-of-school education, informal learning, non-formal learning environments". According to this criterion, 74 studies, including 17 doctoral theses, 52 master's theses, and 5 journal articles, were reached. The studies reached were analyzed using the publication classification form and the data were analyzed descriptively. It has been determined that 95.8% of the studies written in Turkish are 62% in the field of teaching and 73% are written in the field of science research. It was determined that 39.2% of the studies were carried out with mixed methods, 59.5% of the study groups were determined according to the convenient sampling method, and 41.9% of the sample consisting of secondary school students between 31-100 were preferred. In terms of subject content, it was determined that it contains 50% of attitude-interest-determination-perception. It was determined that 51.1% interview, 50% perception/interest/attitude test and 31.1% questionnaire were used in data collection tools. It was determined that 60.3% t-test and 60% content analysis were preferred more as data analysis methods. At the end of the research, suggestions were presented that studies on out-of-school learning environments could be applied in different levels and disciplines and that similar studies could be done in TR indexed journals with different criteria.

Keywords: *Out-of-school environments, Document analysis, Research trends, Science education, Descriptive analysis.*

1. Giriş

21. yüzyılın ilk çeyreğinde hızını daha da artıran bilimsel ve teknolojik gelişmeler sonucunda toplumun ihtiyaç ve beklentileri değişmiştir. Bu değişim beraberinde eğitim felsefelerindeki değişimi de getirmiştir. Bu yüzden çağdaş eğitim programlarında öğrencinin aktif olması ön plana çıkmıştır. Öğrencilerin bilgi düzeylerinin ölçülmesi değil, sahip oldukları bilginin yaşantısal alanlarda kullanılmasının önemi artmıştır (İnce, 2017).

Günümüzde yapılan eğitim öğretim faaliyetleri büyük oranda okullarda ya da okul görevi gören kurumlarda yapılmaktadır. Ancak son dönemde yapılan planlamalarda eğitim öğretim sürecinin sadece okullarda derslerle sınırlı tutulmaması, öğrencilerin aktif olarak yerinde öğrenmeler sağlayabileceği mekânların dâhil edilmesine yönelik değişiklikler yer almaya başlamıştır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2018 yılı güncellenmiş Fen Bilimleri Öğretim Programı'nın yetkinlikler kısmında öğrenmeyi öğrenme üzerine okul dışı öğrenme ortamları vurgulanmıştır (MEB, 2018a). Yine okul dışı öğrenme ortamları 2023 Eğitim Vizyonu Temel Eğitim hedefleri arasında yenilikçi uygulamalar olarak gösterilmiştir (MEB, 2018b).

Fen bilimleri hayatla en çok iç içe olan derslerden biridir. İçinde matematik, fizik, biyoloji, kimya, coğrafya, teknoloji gibi pek çok disiplini barındırır. Hem canlı hem cansız pek çok varlığı kapsadığı gibi hem somut hem soyut pek çok kavramı içermektedir. Araştırma, inceleme ve sorgulama yaparak öğrenmeye oldukça müsait bir derstir (Erten & Taşçı, 2016). Ne var ki fen bilimleri öğretim programında yer alan olgu ve kavramların günlük hayatla yeterince bağdaştırılmaması onların öğrenilmesi zorlaştırmaktadır. Bu olgu ve kavramların doğrudan gözlem şansı yoksa öğrenci tarafından yeterince anlaşılammaktadır. Dolayısıyla da öğrenciyi ezberciliğe yönlendirmektedir.

Oysaki öğrencilerin farklı öğrenme ortamlarında edineceği tecrübeler öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır. Fen bilimleri programının amaçlarından biri olan fen okuryazarı bireyler olarak araştırma yapabilen, sorgulayan, problem çözebilen, iş birliği yapabilen, iletişim becerileri güçlü, teknolojiyi etkin ve doğru kullanabilen kişiler olabilmesinin yolu bu becerilerin geliştirilmesi için uygun öğrenme ortamlarının oluşturulmasından geçer. Yapılan araştırmalar göstermiştir ki sözü edilen becerilerin geliştirilmesinde okul dışı öğrenme ortamlarının önemli katkıları bulunmaktadır (Demirtaş

& Akkocaoğlu Çayır, 2021).Sınıf ortamında sözel olarak anlatıldığında soyut kalan kavramların öğrenilmesinin kolaylaştığı, eğlenerek öğrenmelerin sağlandığı, öğrenmelerin kalıcı olduğu, merak uyandırdığı, akademik başarılarında ve konuları gündelik hayatla bağdaştırmada artış yaşandığı, çeşitli araştırmalarla ortaya konulmuştur (Bozdoğan & Kavcı, 2016; Ertaş vd., 2011; Sontay, Tutar & Karamustafaoğlu, 2016; Tatar & Bağrıyanık, 2012).

Okul dışı öğrenme sınıf duvarları dışında yapılan her türlü etkinliği kapsamaktadır (Şen, 2019). Bu doğrultuda okul bahçesi, piknik alanları, pazar yeri, park ve hastaneler gibi pek çok ortam okul dışı ortamlarındandır. Türkiye’de okul dışı öğrenme ortamları olarak müzeler, planetaryum, bilim merkezleri, botanik bahçeleri, enerji parkı, hayvanat bahçeleri, milli parklar, sanayi kuruluşları, hastaneler, üniversitelerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir (Çıldır, 2018; Er & Yılmaz, 2020; Sontay vd., 2016; Yener vd., 2018).

Literatüre bakıldığında “okul dışı” kavramı çeşitli isimlerle anılmıştır. İnfomal eğitim, sınıf dışı eğitim, mekân dışı eğitim, arazi eğitimi isimleri bunlardan bazılarıdır. Farklı isimler kullanılsa da hepsinin amacında öğrenciyi dört duvara içine mecbur bırakılmadan, okul duvarları dışında öğrenmeye yönelten süreçler vardır (Karamustafaoğlu & Ermiş, 2020).

Temeli modern anlamda 19. yy'a dayanmakta olan okul dışı öğrenmenin ilk örneklerinin Amerika’da uygulandığı iddia edilmektedir (Stine, 1997; akt. Okur-Berberoğlu & Uygun, 2013). II. Meşrutiyet dönemi (1908) ile hayata geçirilen köy okullarında yapılan zirai faaliyetleri ve doğa incelemeleri okul dışı ortamların ilk örneklerindedir (Metin-Göksu, 2020). Son yıllarda önemi ortan okul dışı öğrenme ortamları pek çok derste uygulama örneklerine rastlansa da büyük oranda fen eğitiminde kullanılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de yapılan okul dışı öğrenme ortamları ile ilgili çalışmaların incelenerek alan yazındaki mevcut durumunun ve bu alanındaki çalışmaların ne yönde ilerlediğinin tespiti ile daha sonra yapılacak çalışmalara da ışık tutarak eğitimcilere fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Amacı

Bu araştırmanın temel amacı 2012-2021 yılları arasında “okul dışı öğrenme ortamları” konulu Türkiye adresli Social Science Citation Index (SSCI)’de taranan dergilerdeki makaleleri ve YÖK Tez merkezinde yayınlanmış lisansüstü tezleri tespit ederek çeşitli kriterlere (yıl, yayınlandığı yer, yayın dili vb.) göre incelemektir. Söz konusu tez ve makalelerin doküman analizi yardımıyla yönelimlerini belirlemek, kuvvetli ve zayıf taraflarını ortaya koymak amaçlanmıştır.

Belirlenen amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorulara cevap aranmıştır. Buna göre 2012-2021 yılları arasında “okul dışı öğrenme ortamları” konulu yapılan çalışmaların,

- Yıllara, yayınlandığı yere ve türüne göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların türlerine ve yayınlandığı yıllara göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların yayın dili ve araştırma alanına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların konu alanlarına göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların konu içeriklerine göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların yöntemine göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların örneklem grubuna göre dağılımı nasıldır?
- Çalışmalarda kullanılan örneklem seçim yöntemlerinin dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların örneklem büyüklüğüne göre dağılımı nasıldır?

- Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı nasıldır?
- Çalışmaların veri analizi yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?

1.2. Sınırlılıklar

Araştırma sadece SSCI kapsamındaki bir dergi ve YÖK tez merkezindeki tezler ile sınırlıdır.

1.3. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada analizi yapılacak tez ve makalelerin yayın sınıflama formuna göre incelenmesi yapılırken alanında uzman öğretim üyesi tarafından görüş ve dönütler alınmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada kullanılan veriler nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Belge incelemesi olarak da bilinen doküman analizi, belgelerin titiz ve sistematik şekilde analizinde kullanılır. Diğer nitel araştırma yöntemleri gibi konu ile ilgili anlayışı ve ampirik bilgi oluşturma amacıyla verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirmektedir (Kıral, 2020).

2.2. Veri Kaynağı

Araştırmanın evrenini Türkiye adresli SSCI’da taranan dergilerde okul dışı öğrenme ortamları konulu yayınlanan makaleler ve Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tez merkezinde aynı konulu tezlerden oluşmaktadır. Araştırma kapsamında veri toplama aşamasında YÖK tez merkezinde ve SSCI’da taranan dergi olan Eğitim ve Bilim dergisinde bulunan 2012-2021 yılları arasındaki tez ve makaleler taranmıştır. Araştırma belirtilen bir akademik dergi ve elektronik olarak ulaşılabilen tezlerle sınırlıdır. Araştırmanın örnekleme ise amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt (kriter) örnekleme, araştırmacı tarafından önceden hazırlanmış ölçütü (kriter) karşılayan durumların çalışmasıdır. Buna göre çalışmanın örnekleme “okul dışı öğrenme (ortamları), okul dışı eğitim, İnfomal öğrenme, non-formal öğrenme ortamları” anahtar kelimeleri ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu ölçüte göre 17 doktora tezi, 52 yüksek lisans tezi, 5 dergi makalesi olmak üzere 74 çalışma ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda anahtar kelimelerin Türkçe ve İngilizce karşılıkları çeşitlilik göstermekte olup Tablo 1’de karşılaştırılmıştır.

Tablo 1. Kullanılan anahtar kelimelerin Türkçe İngilizce karşılıkları

Türkçe	İngilizce
Okul dışı öğrenme	Outdoor education
	Outdoor learning
	Out of school learning
	Learnings out of the school
	Extracurricular learning
Okul dışı öğrenme ortamları	Extensive education
	Out of school learning environment
	Out-of-school learning settings
	Outside of school learning environment
Okul dışı eğitim	Out-of-school teaching environments
	Informal setting
	Informal education
Okul dışında eğitim	Outdoor teaching
	Out of school education
Okul dışı öğretim	Out of school teaching
Sınıf dışı	Outside the classroom
	Out of school education

Sınıf dışı öğrenme	Out-of-class learning
Sınıf dışı öğrenme ortamları	Out-of-class learning environments
Sınıf dışı okul ortamları	Out-of-class learning environments
Sınıf dışı eğitim	Outdoor education Non classroom education
Sınıf dışı öğretim	Outdoor education
Sınıf dışı öğretim yöntemi	Outdoor teaching method,
Derslik dışı eğitim	Outdoor education
Non -formal öğrenme	Non formal learning
Non-formal eğitim	Non formal education
İnformal öğrenme	Informal learning
İnformal öğrenme ortamları	Informal learning environments

2.3. Veri Toplanması ve Analizi

Araştırma boyunca 17 doktora tezi, 52 yüksek lisans tezi, 5 dergi makalesi olmak üzere 74 çalışmaya ulaşılmıştır. Ulaşılan tez ve makaleler Çiltaş vd. (2012) tarafından geliştirilen Yayın Sınıfla Formu kullanılarak inceme yapılmıştır. Araştırmada, doküman incelemesi yöntemiyle ulaşılan çalışmaların analizi yapılmıştır. Elde edilen çalışmalar formda bulunan bölümlere göre tek tek sınıflandırılmıştır. Araştırmanın alt amaçlarına göre incelenen çalışmalar, yıl, lisans düzeyi, konu alanı, anahtar kelimeye göre dağılım, örneklem, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri dikkate alınarak elde edilen veriler betimsel analiz yöntemlerinden frekans ve yüzde değerleri kullanarak tablolatırılmıştır.

2.4. Araştırma Etiği

Makalenin yazarı olarak, bu makalede bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu beyan ederim.

3. Bulgular ve Yorum

Yapılmış lisansüstü tezlerin ve makalelerin analizi yaparak okul dışı öğrenme ve okul dışı öğrenme ortamlarının kullanım durumunu ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmadan elde edilen bulgular, araştırmanın alt amaçlarına göre kategorileştirilmiştir.

Tablo 2. Çalışmaların yayınladığı yere ve türe göre dağılımı

Enstitü/Dergi	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Makale	n	%	
Enstitü	Eğitim Bilimleri	30	10	-	40	54,1
	Fen Bilimleri	12	5	-	17	22,9
	Sosyal Bilimleri	8	2	-	10	13,5
	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	2	-	-	2	2,7
Dergi	EB Dergisi		5	5	6,8	
Toplam	n	52	17	5	74	
	%	70,3	22,9	6,8	-	100

Tablo 2’de sunulan veriler incelendiğinde okul dışı öğrenme konulu 74 çalışmadan 52’sinin yüksek lisans, 17’inin doktora tezi, 5’ünün de makale olduğu görülmektedir. Tez çalışmalarının %54,1 oranında Eğitim Bilimleri, %22,9 Fen bilimleri, %13,5 oranında Sosyal Bilimleri alanında yapıldığı görülmektedir. 2021 yılı itibari ile de 2 çalışma Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nde yapıldığı görülmektedir.

Okul dışı öğrenme konulu yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Çalışmaların türlerine ve yayınlandığı yıllara göre dağılımı

	Yıl	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Makale	n	%
	2012	2	2	-	4	5,4
	2013	1	1	1	3	4,1
	2014	2	-	1	3	4,1
	2015	3	4	-	7	9,5
	2016	3	3	-	6	8,1
	2017	3	2	-	5	6,7
	2018	6	-	-	6	8,1
	2019	19	1	-	20	27,0
	2020	9	3	1	13	17,6
	2021	4	1	2	7	9,4
Toplam	<i>n</i>	52	17	5	74	-
	<i>%</i>	70,3	22,9	6,8	-	100

Tablo 3'te sunulan veriler incelendiğinde en fazla çalışmanın yüksek lisans çalışması olarak 2019 yılında, en fazla doktora çalışmasının 2015 yılında, en fazla makale sayısının da 2021 yılında yapıldığı görülmektedir.

Yapılan çalışmaların yayın dili ve araştırma alanına göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Çalışmaların yayın dili ve araştırma alanına göre dağılımı

Yayın Dili	Araştırmanın Alanı	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Makale	n	%
Türkçe	Fen Bilgisi Eğitimi	40	9	2	51	68,9
	Biyoloji Eğitimi	-	1	-	1	1,4
	Kimya Eğitimi	-	1	-	1	1,4
	Fizik Eğitimi	-	1	1	2	2,7
	Diğer	10	4	2	16	21,6
İngilizce	Fen Bilgisi Eğitimi	2	1	-	3	4,0
Toplam	<i>n</i>	52	17	5	74	-
	<i>%</i>	70,3	22,9	6,8	-	100

Tablo 4'te sunulan veriler incelendiğinde yapılan çalışmaların %68,9 oranında en fazla fen bilgisi eğitiminde ve yüksek lisans çalışması olarak yapıldığı görülmektedir. Ayrıca en fazla doktora çalışmasının da fen bilgisi eğitimi alanında yapıldığı görülmektedir. Yayın dili İngilizce olan 3 çalışmanın tamamı fen bilgisi eğitimindedir.

Yapılan çalışmaların konu alanlarına göre dağılımı Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Çalışmaların konu alanlarına göre dağılımı

Konu Alanları	Yüksek Lisans Tezi	Doktor Tezi	Makale	n	%	
Öğrenme	KY	-	-	-	0	
	ÖS	-	-	-	0	
	BDB	-	-	-	0	
	Diğer	13	4	1	18	24,3
Öğretim	ÖTE	13	6	1	20	27,0
	ÖBE	16	4	-	20	27,0
	YKÇ	9	4	1	14	19,0

	ÖBSBE	6	3	-	9	12,1
	ÖAE	1	1	-	2	2,7
Öğretmen Eğt.	HİE	-	-	-	-	0
	Diğer	10	2	2	14	19,0

*Bazı çalışmalarda birden fazla konu alanı araştırılmıştır.

***BDB**: Başarı Düzeyi Belirleme, **HİE**: Hizmet İçi Eğitim, **KY**: Kavram yanlışları, **ÖAE**: Öğretmen Aday Eğitimi, **ÖBE**: Öğretimin Başarıya Etkisi, **ÖBSBE**: Öğretimin Bilişsel Süreç Becerilerine Etkisi, **ÖS**: Öğrenme Stilleri, **ÖTE**: Öğretimin Tutuma etkisi, **YKÇ**: Yöntem Karşılaştırma Çalışmaları.

Tablo 5'te sunulan veriler incelendiğinde en çok yapılan çalışmaların öğretim alanındaki öğretimin tutuma etkisi (%27), öğretimin başarıya etkisi (%27) ve yöntem karşılaştırma (%19,0) alanlarında yapıldığı görülmektedir. Öğrenme alanında kavram yanlışları, öğrenme stilleri ve başarı düzeyi belirleme alanlarında hiç çalışma yapılmadığı ancak bu alanların dışında kalan çalışmaların olduğu görülmüştür. Öğretmen eğitimi alanında hizmet içi eğitimde hiç çalışmanın olmadığı görülürken en fazla çalışmanın ise diğer (%19,0) alanlarda yapıldığı belirlenmiştir.

Çalışmaların konu içeriklerine göre dağılımı Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Çalışmaların konu içeriklerine göre dağılımı

		Yüksek Lisans Tezi	Doktor Tezi	Makale	n	%
Konu içerikleri	Tutum- ilgi belirleme- algı	22	10	2	34	46,0
	Ölçek-test geliştirme-çeviri	16	7	1	24	32,4
	Öğretim materyali geliştirme	15	6	-	21	28,4
	Bilimin doğası	2	-	-	2	2,7
	Kavram analizi	-	-	-	-	-
	Eğitim/öğretim sorunları	-	-	-	-	-
	Bilgisayar destekli öğretim	-	-	-	-	-
	Araştırma yöntemi çalışmaları	-	-	-	-	-
	Diğer	15	4	3	22	30,0

*Bazı çalışmalarda birden fazla konu alanı araştırılmıştır.

Tablo 6'da sunulan veriler incelendiğinde yapılan çalışmaların konu içerikleri bakımından en çok tutum- ilgi belirleme- algı (%46) ve ölçek-test geliştirme-çeviri (%32,4) içerdiği görülmektedir. Yine çalışmaların büyük çoğunluğunda diğer (%30) konu içeriklerinin olduğu belirlenmiştir. İlaveten kavram analizi, eğitim/öğretim sorunları, bilgisayar destekli öğretim ve araştırma yöntemi konularını içeren çalışmalara rastlanmamıştır.

Yapılan çalışmaların konu alanlarına göre dağılımı Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Çalışmaların yöntemine göre dağılımı

Yöntem	Yöntem Alt Türü	Yüksek Lisans Tezi	Doktor Tezi	Makale	n	%
Karma	Çeşitleme (Nitel+Nicel)	12	9	1	29	39,2
	Açıklayıcı (Nicel>Nitel)	3	2	-		
	Keşfedici (Nitel>Nicel)	1	1	-		
Nicel	Yarı Deneysel	12	3	1	26	35,1
	Tarama	8	-	2		
	Tam Deneysel	-	-	-		
Nitel	Örnek Olay	6	-	1	19	25,7
	Eleştirel Çalışmalar (Eylem Araştırması)	4	1	-		
	Meta Analiz	-	1	-		

	Olgu Bilim Diğer	1 5	- -	- -		
Toplam	n %	52 70,3	17 22,9	5 6,8	74 -	100

Tablo 7’de sunulan veriler incelendiğinde en fazla karma yöntem çalışmalarının yapıldığı, çeşitleme deseninin çoğunlukla tercih edildiği görülmektedir. Nicel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desenin de çalışmalarda sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

Yapılan çalışmaların örnekleme göre dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Çalışmaların örnekleme grubuna göre dağılımı

	Yüksek Lisans Tezi	Doktor Tezi	Makale	n	%
Ortaokul	29	7	-	33	44,6
Öğretmen	15	3	3	21	28,4
Lisans	9	2	-	11	14,9
İlkokul	4	1	1	6	8,1
Lise	1	3	1	5	6,8
Okulöncesi	1	1	-	2	2,7
Yönetici	1	-	-	1	1,4
Veli	-	1	-	1	1,4
Diğer	-	1	-	1	1,4

*Bazı çalışmalarda birden fazla grup örnekleme olarak seçilmiştir.

Tablo 8’de sunulan veriler incelendiğinde çalışmaların örnekleme grubunu en fazla ortaokul öğrencilerinin (%44,6) oluşturduğu görülmektedir. İkinci büyük örnekleme grubunu öğretmenler (%28,4) oluştururken en az çalışılan örneklemin yönetici ve veli grubu (%1,4) olduğu belirlenmiştir.

Çalışmalarda kullanılan örnekleme seçim yöntemini gösteren dağılım Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Çalışmalarda kullanılan örnekleme seçim yöntemlerinin dağılımı

	Yüksek Lisans Tezi	Doktor Tezi	Makale	n	%	
Uygun	33	9	2	44	59,5	
Basit seçkisiz	7	1	1	9	12,2	
Ölçüt	4	2	1	7	9,5	
Amaçsal	3	3	-	6	8,1	
Tabakalı amaçsal	2	-	-	2	2,7	
Tipik	1	1	-	2	2,7	
Tabakalı seçkisiz	-	1	1	2	2,7	
Küme örnekleme	1	-	-	1	1,4	
Benzeşik	1	-	-	1	1,4	
Toplam	n %	52 70,3	17 22,9	5 6,8	74 -	100

Tablo 9’da sunulan veriler incelendiğinde çalışmalarda kullanılan örnekleme seçim yöntemi olarak %59,5 oranında “Uygun” yöntemin kullanıldığı görülmektedir. En az tercih edilen yöntemlerin ise “Benzeşik” ve “Küme örnekleme” yöntemleri olduğu görülmektedir.

Örneklemlerin büyüklüklerine göre dağılımı Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Çalışmalarda kullanılan örneklemlerin büyüklüklerine göre dağılımı

	Yüksek Lisans Tezi	Doktor Tezi	Makale	n	%
31-100 arası	23	7	1	31	41,9
11-30 arası	14	4	2	20	27
301-1000 arası	8	1	1	10	13,5
101-300 arası	3	3	1	7	9,5
1-10 arası	3	-	-	3	4,1
1000’den fazla	1	1	-	2	2,7

Diğer:	-	1	-	1	1,4
Toplam	52	17	5	74	100

Tablo 10’da sunulan veriler incelendiğinde %41,9 oranında “31-100 arası” örneklem büyüklüğünün olduğu görülmektedir.

Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. Çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımı

	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	Makale	n	%
Görüşme (Mülakat)/ Yapılandırılmış Görüşme (Mülakat)/Yarı Yapılandırılmış Görüşme (Mülakat)/ Yapılandırılmamış Görüşme (Mülakat)/ Odak Görüşme	28	10	2	40	51,1
Algı/İlgi/Tutum/Yetenek/ Kişilik testi	26	10	1	37	50
Anket/ Açık uçlu Anket/ Likert Anket/ Diğer	12	9	2	23	31,1
Başarı Testi/ Açık Uçlu Başarı Testi/ Seçmeli Başarı Testi/ Diğer	15	6	-	21	28,4
Gözlem/ Katılımcı Gözlem/ Katılımcı Olmayan	8	7	1	16	21,7
Alternatif Değerlendirme Araçları (Diagnostik Test, Kavram Haritası, Portfolyo Vb.)	5	3	-	8	10,8
Doküman	2	2	-	4	5,4
Diğer (Günlük)	5	4	1	10	13,5

*Bazı çalışmalarda birden fazla grup örneklem olarak seçilmiştir.

Tablo 11’de sunulan veriler incelendiğinde çalışmaların büyük %51,1’inde veri toplama aracı olarak görüşme kullanıldığı görülmektedir. Daha sonra ise %50 oranında kullanılan veri toplama araçlarının algı/ ilgi/ tutum ölçeği kullanıldığı belirlenmiştir. En az kullanılan aracın doküman olduğu görülmektedir.

Çalışmalarda kullanılan veri analiz yöntemlerinin dağılımı Tablo 12’de gösterilmiştir.

Tablo 12. Çalışmalarda kullanılan veri analiz yöntemlerinin dağılımı

Veri Analiz Yöntemi	Yüksek lisans			Doktora			Makale			n	%
	Nitel	Nicel	Karma	Nitel	Nicel	Karma	Nitel	Nicel	Karma		
t testi		13	12		2	7			1	35	60,3
Frekans/yüzde tabloları	2	8	7	1	1	5	1	3	1	29	50
Ortalama/ Standart sapma	4	8	-	1	2	6	-	2	-	23	36,6
ANOVA/ANCOVA	-	5	2	-	2	5	-	1	-	15	25,9
Non-parametrik testler	-	7	2	-	-	5	-	-	-	14	24,1
Faktör analiz	-	3	-	-	1	1	-	-	-	5	8,6
MANOVA/MANCOVA	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	3,4
İçerik Analizi	7	2	10	1	-	9	-	-	1	30	60
Betimsel Analiz	10	-	7	1	-	5	1	-	-	24	48
Diğer	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	3,4

*Bazı çalışmalarda birden fazla grup örneklem olarak seçilmiştir.

Tablo 12’de sunulan veriler veri analiz yöntemi olarak en fazla t testi kullanıldığı, oranın %60,3 olduğu görülmektedir. %50 oranı ile ikinci en fazla kullanılan analiz yönteminin frekans/ yüzde tabloları olduğu, en az kullanılan analiz yönteminin ise MANOVA/MANCOVA olduğu görülmektedir. Nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi %60 oranında kullanılırken betimsel analiz yönteminin %48 oranında kullanıldığı görülmektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada 2012-2021 yılları arasında Türkiye adresli SSCI taranan bir dergi ve Yüksek öğretim Kurulu (YÖK) tez merkezinde yayınlanan okul dışı ortamları konulu yayınlanan makaleler ile aynı konulu tezler taranmıştır. Konu ile alakalı 17 doktora tezi, 52 yüksek lisans tezi, 5 dergi makalesi olmak üzere toplamda 74 çalışmaya ulaşılarak incelenmiştir. İncelemeler Çiltaş vd. (2012) tarafından geliştirilen Yayın Sınıfla Formu aracılığıyla yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar odağında Türkiye’de okul dışı öğrenme ile ilgili yürütülecek çalışmalara bir rehber olması amaçlanmıştır.

Çalışmaların kapsamında son on yıllık araştırmaların incelenmesi tercih edilmiştir. 2011 yılı içinde yapılmış olan bir çalışmaya rastlanmamıştır. 2012-2021 yılları arasında yapılan çalışmaların ise en fazla 2019 yılı içinde yapıldığı belirlenmiştir (%27). Bu sonuçta 2018 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından güncellenen Fen Bilimleri Öğretim Programı ve aynı yıl yayınlanan 2023 Eğitim Vizyonu’ndaki yetkinlikler, hedef ve temalarda okul dışı öğrenme ortamlarının vurgulanmasının payı olduğu düşünülmektedir. Okul dışı öğrenme ortamlarının önemine yapılan vurgular bu alandaki çalışmaları artırdığı düşünülmektedir (Saraç, 2017).

Yapılan araştırmada okul dışı ortamlar konulu çalışmaların sayısının son yıllarda arttığı ancak makalelerin tezlere oranla sayıca daha az olduğu görülmüştür. %6,8’de kalan bu oranda yalnızca bir akademik derginin taranmış olmasının etkisi olduğu düşünülmektedir. Ne var ki ülkemizde 2021 yılı itibari ile Eğitim alanında sadece bir SSCI taranan dergisi olması yanı sıra bu tarz dergilerde kabul almanın diğer dergilere nazaran daha zor olduğu bilinmektedir. Bu zorluğun araştırmacıların uluslararası veri tabanlı bu dergilerde yayın yapmalarına engel olduğu düşünülmektedir. Ulaşılan bu sonuç İslamoğlu vd.’nin (2015) içerik analizi çalışmasından elde edilen sonuç ile benzerlik göstermektedir. Çalışmalarda kullanılan yayın dilinin %95,8 oranında Türkçe olmasının da bu sonucu desteklediği söylenilebilir. Sözbilir vd. (2012), SSCI gibi indeksler de taranan dergilerde yayınlanan çalışmaların büyük oranda anadili İngilizce olan yazarlar tarafından yazıldığını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla yayınların hem Türkçe ağırlıklı hem de SSCI dışı taranan dergiler tercih edilmesinin sebebi ülkemizdeki araştırmacılarının yabancı dil konusunda yeterliliklerinin sınırlı olmasından kaynaklandığı, bu yüzden Türk araştırmacıların çalışmalarında daha çok Türkçe dilini tercih ettiği düşünülmektedir (Saraç, 2017).

Okul dışı ortamlar konusuna yönelik yapılan çalışmalar %73 oranında fen eğitiminde yapıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, fizik, kimya, biyoloji, sosyal bilgiler, güzel sanatlar, beden eğitimi gibi farklı alanlara da yayıldığı belirlenmiştir. Okul dışı öğrenmenin pek çok alanı içinde barındıran multidisipliner bir tarafı olmasından kaynaklanmaktadır (Erten & Taşçı, 2016; Saraç, 2017).

Okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik yapılan araştırmalarda konu alanı incelendiğinde çalışmaların ağırlıklı olarak Fen Bilimleri alanında kullanıldığı görülmektedir. Bunun sebebi olarak fen bilimlerinin daha fazla soyut kavramın bulunması, yaşamla bağlantısının daha fazla olması, canlı ve cansız pek çok olgu ve kavramı içermesi olduğu düşünülmektedir. Bu açıdan okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımı Fen Bilimleri alanına uygunluğu diğer disiplinlere göre daha fazladır yorumu yapılabilir. Yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı modellerinden olan 7E modeli ile ilgili olarak yaptıkları içerik analizi çalışması ile Saraç ve Kunt (2016) da benzer sonuçlara ulaşmıştır.

Araştırmacıların daha çok öğretim amaçlı daha sonra öğrenme amacıyla araştırma yaptıkları görülmektedir. Bu sonuçlar Tutar vd.'nin (2017) Beyin temelli öğretim konulu doküman analizi çalışması sonuçları ile örtüşmektedir. Ayrıca araştırmaların çoğunda okul dışı öğrenme ortamlarının akademik başarıya ve tutuma etkisi ile diğer yöntemlerle karşılaştırılması çalışılmıştır. Araştırma sürecinde tutum/algı/ilgi belirleme ve ölçek/ test geliştirme en çok kullanılan konu alanı olmuştur. Fen bilimleri eğitiminde yapılan içerik analizi çalışmalarında da benzer sonuçlar elde edilmiştir (Kula-Wassink & Sadi, 2016; Yavuz & Yavuz, 2017).

Okul dışı öğrenme ortamı konulu çalışmaların büyük çoğunluğunun (%39,2) karma araştırma yaklaşımı kapsamındaki yöntemlere uygun olarak yapıldığı görülmüştür. Nicel yöntemler %35,1 oranı ile karma yöntemleri takip ettiği belirlenmiştir. Ülkemizde fen eğitiminde ağırlıklı olarak nicel yöntemlerin tercih edildiği pek çok çalışmada ortaya konulmuştur (Karamustafaoğlu, Boz ve Değirmenci, 2020; Tutar, Kurt ve Karamustafaoğlu, 2017). Bunun sebebi araştırmacıların nicel yöntemler kullanarak sonuçları daha kesin ve gözlenebilir veriler kullanılarak sonuçların ölçülebilir ve sayısal biçimde ortaya koyma isteğinden ileri geldiği düşünülmektedir. Ne var ki bu çalışmada, başka çalışmalarda görülen nicel çalışma üstünlüğü az bir farkla yerini karma çalışmalara bırakmıştır. Bu durum çalışmalarda çoğunlukla tercih edilen nicel yöntemlerden karma yöntemlere doğru kayma olduğu sonucu çıkarılabilir (Bahar & Kiras, 2017; Çiltaş vd., 2012; Karamustafaoğlu & Değirmenci, 2018).

Çalışmaların örneklemi incelendiğinde çalışmaların yarısına yakını (%44,6) ortaokul öğrencileri ile yürütüldüğü görülmüştür. Takip eden ikinci büyük örneklem grubunun öğretmenler (%28,4) olduğu belirlenmiştir. Çalışmaların çoğunda ilaveten öğretmen görüşleri alındığından kaynaklandığı görülmüştür. Elde edilen bu sonucun fen bilimleri dersi öğretim programındaki ünite ve konuların işlenişinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılmasının daha elverişli olması sebebi ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla örneklem grubu ortaokul öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu sonuçlar Saraç (2017)'nin çalışmaları ile örtüşmektedir.

İncelenen çalışmaların örneklem seçim yöntemleri incelendiğinde büyük oranda (%59,5) uygun örneklem yönteminin tercih edildiği görülmektedir. Bu tercihin sebebi ulaşım kolaylığından kaynaklandığı ileri sürülebilir (Kula-Wassink & Sadi, 2016; Selçuk & Palancı, 2014).

İncelenen çalışmaların örneklem büyüklüklerinin büyük oranda (%41,9) 31-100 arasında olduğu görülmüştür. Bu seçimin sebebinin araştırma yönteminin karma ve nicel yöntemler olarak yürütülmesinden kaynaklandığı ileri sürülebilir (Kula-Wassink & Sadi, 2016; Saraç, 2017; Özcan & Çalışkan, 2020; Selçuk & Palancı, 2014).

Yapılan çalışmaların araştırma süresince kullandıkları veri toplama araçları incelendiğinde en çok tercih edilen araçların görüşme türleri, algı/ilgi/tutum belirleme ölçekleri ve anket olduğu belirlenmiştir. Özcan ve Çalışkan (2020), Selçuk ve Palancı (2014) ve Yavuz ve Yavuz (2017) ve de benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bunun sebebi yine çalışmaların yöntem olarak karma ve nicel yöntem olarak tercih edilme ağırlığından kaynaklandığı söylenebilir (Saraç, 2017). Özellikle karma yöntemlerde çalışmaya eklenen yarı yapılandırılmış görüşme formları şeklinde mülakat sorularının eklenmesi bu sonuca sebep olduğu düşünülmektedir (Yavuz & Yavuz, 2017). Ayrıca çalışmaların büyük çoğunluğunda birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Bu durumun araştırma verilerinin geçerliliğini artırdığı ileri sürülebilir (Saraç & Kunt, 2016; Sözbilir vd., 2012).

Araştırmalarda süreç boyunca toplanan verilerin analizinde nicel çalışmaların çoğunda t testi, frekans/yüzde tabloları ve ortalama/ standart sapma kullanılırken, karma ve nitel çalışmalarda içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar Karamustafaoğlu, Boz ve Değirmenci (2020), Özcan ve Çalışkan (2020), Saraç ve Kunt (2016) ve Yavuz ve Yavuz (2017) de benzer sonuçlara

ulaşmıştır. Bunun yanı sıra çalışmalarda gözlem, doküman ve diognastiktest, kavram haritası, portfolyo gibi alternatif veri toplama araçlarının kullanımının az olduğu belirlenmiştir. Bilimsel araştırma çeşitliliğinin fazla olduğu düşünüldüğünde sürekli aynı yöntemlerin kullanılması yerine farklı yöntemlerin denenmesi fen eğitimi çalışmalarına farklı zenginlikler katacağı düşünülmektedir. Yöntem çeşitliliğinin artması farklı veri analiz yöntemlerinin de kullanılmasını sağlayacaktır. Bu açıdan okul dışı öğrenme ortamlarında yapılacak olan fen eğitimi çalışmalarının farklı yöntemlerle yapılması önerilmektedir.

Araştırma sonuçlarına yönelik olarak aşağıdaki önerilerde bulunmaktadır.

1. Araştırma sonuçları okul dışı öğrenme ortamları konulu çalışmaların ağırlıklı yüksek lisans çalışması olarak yapıldığını göstermektedir. Doktora çalışmalarında daha saha fazla araştırma yapılabilir.

2. Araştırma sonuçları okul dışı öğrenme ortamlarının ağırlıklı olarak fen bilimleri alanında yapıldığını göstermektedir. Farklı disiplin alanlarında da okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik çalışmalar yapılabilir.

3. Araştırma sonuçları öğrenme alanında kavram yanılgıları, öğrenme stilleri ve başarı düzeyi belirleme alanlarında ve öğretmen eğitimi alanında hizmet içi eğitimde hiç çalışma yapılmadığını ortaya koymuştur. Bu alanlarda çalışmalar yapılarak boşluklar doldurulabilir.

4. Çalışmaların konu içerikleri analiz edildiğinde kavram analizi, eğitim/öğretim sorunları, bilgisayar destekli öğretim ve araştırma yöntemi konularını içeren çalışmalara rastlanmamıştır. Bu alanlarda çalışmalar yapılarak boşluklar doldurulabilir.

5. Araştırma sonuçları yapılan çalışmalarda örneklem grubunun daha çok ortaokul öğrencilerinden oluştuğunu göstermektedir. Okulöncesi, ortaöğretim ve üniversite kademelerinde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımı artırılabilir.

6. Çalışmaların veri toplama araçları incelendiğinde alternatif değerlendirme araçlarının sayısının diğer araçlara göre az olduğu belirlenmiştir. Diognastik test, kavram haritası, portfolyo vb. araçların kullanım sayıları artırılabilir.

7. Araştırma sadece SSCI kapsamındaki dergilerde değil TR dizinli dergilerde farklı ölçütlerle yapılabilir.

8. Uluslararası indekslerde taranan dergilerde çalışmaların sayısı artırılmalı.

9. Okul dışı öğrenme ortamlarında yapılacak olan fen eğitimi çalışmalarında yöntem çeşitliliğinin artırılabilir.

5. Kaynakça

- Bahar, M., & Kiras, B. (2017). Türkiye’de yayımlanan çevre eğitimi konulu makale ve tezlerin genel analizi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 1702-1720. <https://doi.org/10.17240/aibuefd.2017.17.32772-363962>
- Bozdoğan, A. E. ve Kavcı, A. (2016). Sınıf dışı öğretim etkinliklerinin ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersindeki başarılarına etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-30.
- Büyükhahin, Y. (Eylül, 2017). Fen eğitiminde okul dışı öğrenme ortamları. Güler, M.P. (Ed.), *Fen Bilimleri Öğretimi* içinde (ss. 318- 330). Pegem Akademi.

- Çıldır, B. (2018). Müzede eğitim etkinliklerinin öğrencilerin yazma becerisine etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 51 (3), 19-43. <https://doi.org/10.30964/auebfd.408943>
- Çiltas, A., Güler, G., &Sözbilir, M. (2012). Türkiye'de matematik eğitimi araştırmaları: İçerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 515-580.
- Demirtaş, S. ve Akkocaoğlu Çayır, N. (2021). Sınıf öğretmenlerinin sınıf dışı eğitim etkinlikleri projesine yönelik deneyimleri üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46(208), 1-30. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2021.9565>
- Er, H. ve Yılmaz, R. (2020). Sosyal bilgilerde öğretmen adaylarının objektifinden “müze kullanımı”. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 4(2), 165-181. <https://doi.org/10.38015/sbyy.766481>
- Ertaş, H., Şen, A. İ. ve Parmaksızoğlu, A. (2011). Okul dışı bilimsel etkinliklerin 9. sınıf öğrencilerinin enerji konusunu günlük hayatla ilişkilendirme düzeyine etkisi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(2), 178-198.
- Erten, Z., ve Taşçı, G. (2016). Fen bilgisi dersine yönelik okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine etkisinin değerlendirilmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 638-657. <https://doi.org/10.17556/jef.41328>
- İnce, M. C. (2017). *İnformal öğrenme ortamlarının öğrencilerin fen-teknoloji-toplum-çevre ilişkisini anlamalarına etkisi* (Tez No. 488086) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İslamoğlu, H., Ursavaş, Ö. F., &Resioğlu, İ. (2015). Fatih projesi üzerine yapılan akademik çalışmaların içerik analizi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 5(1), 161-183. <https://doi.org/10.17943/etku.28463>
- Karamustafaoğlu, O. & Değirmenci, S. (2018). Eğitim fakültesi dergilerinde yayınlanan fen eğitimi makalelerinin yöntem eğilimlerinin analizi. *Caucasian Journal of Science*, 5(2), 50-64.
- Karamustafaoğlu, O. ve Ermiş, M. (2020). Biyoteknoloji konusunun okul dışı fen ortamında öğretimine yönelik öğrenci görüşleri. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi (ESTÜDAM) Eğitim Dergisi*, 5(1), 92- 114.
- Karamustafaoğlu, O., Boz, Ö. ve Değirmenci, S. (2020). TR dizinli dergilerde yayınlanmış fen eğitimi makaleleri: 2015'ten günümüze yöntem analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 185-201. <https://doi.org/10.7822/OMUEFD.636488>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kula-Wassink, F. & Sadi, Ö. (2016). Türk fen bilimleri eğitiminde araştırma ve yönelimler: 2005 – 2014 yılları arası bir içerik analizi. *İlköğretim Online*, 15(2), 594-614. <https://doi.org/10.17051/io.2016.05687>
- Metin-Göksu, M. (2020). Sınıf dışı öğrenme ortamları: Köy Enstitüleri örneği. *Turkish History Education Journal*, 9(1), 1-16. <https://doi.org/10.17497/tuhed.626781>
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018a). Millî eğitim bakanlığı fen bilimleri dersi (3-8. Sınıflar) öğretim programı. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=325> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde edinilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018b). Millî eğitim bakanlığı 2023 eğitim vizyonu. <https://2023vizyonu.meb.gov.tr/> adresinden 18 Eylül 2021 tarihinde edinilmiştir.
- Okur-Berberoğlu, E. ve Uygun, S. (2013). Sınıf dışı eğitimin dünyadaki ve Türkiye'deki gelişiminin incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 32-42.

- Özcan, C. ve Çalışkan, İ. (2020). Fen Eğitimi Alanındaki Araştırmaların Konu ve Yöntem Açısından İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 21(1), 101 – 111. <https://doi.org/10.12984/eggeefd.673437>
- Saraç, H. (2017). Türkiye’de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: İçerik analizi çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81.
- Saraç, H. ve Kunt, H. (2016). Yapılandırmacı yaklaşım 7E öğrenme halkası modeli ile ilgili yapılan araştırmalar: İçerik analizi çalışması. *Turkish Studies*, 11(9), 701-724. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9626>
- Selçuk, Z. ve Palancı, M. (2014). Eğitim ve bilim dergisinde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Eğitim ve Bilim*, 39(73), 430-453.
- Sontay, G. ve Karamustafaoğlu, O. (2017). Fen bilimleri öğretmenlerinin gezi düzenlemeye ilişkin öz-yeterlilik inançlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(4), 863-879. <https://dx.doi.org/10.16986/HUJE.2017027586>
- Sontay, G., Tutar, M. ve Karamustafaoğlu O. (2016). Okul dışı öğrenme ortamları ile fen öğretimi hakkında öğrenci görüşleri: Planetaryum gezisi. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 1-24.
- Sözbilir, M., Güler, G., & Çiltaş, A. (2012). Türkiye’de matematik eğitimi araştırmaları: Bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12, 565-580.
- Şen, A. İ. (2019). Okul dışı öğrenme nedir? A. İ. Şen (Ed.), *Okul dışı öğrenme ortamları içinde* (2. baskı, ss. 2-20). Pegem Akademi.
- Tatar, N. ve Bağrıyanık, K. E. (2012). Opinions of science and technology teachers about outdoor education. *İlköğretim Online*, 11(4), 883-896.
- Tutar, M., Kurt, M. & Karamustafaoğlu, O. (2017). Fen bilimleri eğitimindeki beyin temelli öğrenme araştırmalarının incelenmesi (2000-2015 yılları arası). *Karaelmas Journal of Educational Sciences* 5(2), 236-249.
- Yavuz, S. ve Yavuz, G. (2017). Fen Eğitiminde Proje Tabanlı Öğretimle İlgili Tezlerin İçerik Analizi: Türkiye Örneği (2002-2014). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(43), 255-282. <https://doi.org/10.21764/efd.08468>
- Yener, D., Aksüt, P., Kiras, B. ve Yener, Y. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının bilim gezisi ve fen- teknoloji- toplum- çevre konusundaki görüşleri: ‘Müzedede Bilim’ örneği. *Başkent University Journal of Education*, 5(2), 212-224.

EK 1

İncelenen Eserler Kaynakçası

- Akın, F. (2012). *Okul içi ve okul dışı öğrenmelerin öğrenci başarısına etkisi* (Tez No. 322251) [Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Altundaş, A. M. (2021). *Bilim merkezlerini ziyaret eden öğretmenlerin bilimin doğası inanışlarının incelenmesi* (Tez No. 662575) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aras- Özdemir, L. (2019). *Views of pre-service science teachers about informal learning environments before and after Science and Technology Museum visit?* (Tez No. 594169) [Yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arıkan, K. (2020). *Açık alan etkinlikleri ile desteklenmiş biyoloji öğretim programının öğrenci başarı ve tutumu üzerine etkisi* (Tez No. 633793) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Arker, H. (2020). *İnformal çevre eğitiminin ilköğretim öğrencilerinin doğaya yönelik algılarına etkisi*. (Tez No. 636285) [Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Armağan, B. (2015). *İlkokul dördüncü sınıf fen öğretiminde okul dışı öğrenme ortamları: bir eylem araştırması* (Tez No. 395297) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aslan, A. (2015). *Etkileşimli sınıf dışı kimya ortamı tasarımı ve etkililiğinin değerlendirilmesi* (Tez No. 423167.) [Doktora tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Atmaca, S. (2012). *Derslik dışı fen etkinlikleri ve bu etkinliklere dayalı öğretimin öğretmen adayları üzerindeki etkileri* (Tez No. 314952.) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Avcı, G. (2019). *Sınıf dışı eğitimin ilkökul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik tutum, başarı ve hatırd tutma düzeyine etkisi* [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ay, M. (2018). *Okul öncesi öğretmenlerinin açık alan fen ve matematik etkinliklerine yönelik görüş ve uygulamalarının incelenmesi* (Tez No. 527801) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, M. (2019). *“Evsel atıklar ve geri dönüşüm” konusunun okul dışı öğrenme ortamları ile desteklenmesinin 7. Sınıf öğrencilerinin çevre tutumuna etkisinin incelenmesi* (Tez No. 546496) [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bakioğlu, B. (2016). *5. Sınıf vücudumuz bilmecesini çözelim ünitesinin okul dışı öğrenme ortamı destekli öğretiminin etkililiği* (Tez No. 478691) [Doktora tezi, Amasya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bektaş- Yirmibeş, H. (2019). *Sınıf dışı eğitim: fen bilimleri öğretmenleri ve okul idarecileri neler düşünüyor? Neler yapıyor?* (Tez No. 600103) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bodur, Z. (2015). *Sınıf dışı etkinliklerinin güneş sistemi ve ötesi ünitesinde ortaokul yedinci sınıf öğrencilerinin akademik başarıları, bilimsel süreç becerileri ve motivasyonları üzerine etkisi* (Tez No.) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Buldu, D. (2021). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının şeker fabrikasına düzenlenen planlı gezi hakkında görüşlerinin belirlenmesi* (Tez No. 664850) [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Can, N. S. (2019). *Geri dönüşüm ve çevreye etkileri konusunda okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin ilkökul öğrencilerinde farklı değişkenler açısından incelenmesi* (Tez No. 571785) [Yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Caner, Ö. (2019). *Öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme ortamlarında sürdürülebilir çevre eğitimine yönelik tutumları* (Tez No. 588096) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Civelek, P. (2016). *Açık alan etkinlikleriyle desteklenmiş okul öncesi eğitimin öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine etkisi* (Tez No. 430723) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çağlar, S. (2019). *Achievement in and attitudes toward science: The combined effects of formal and non-formal learning* (Tez No. 552189) [Yüksek lisans tezi, Boğaziçi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Çapar, D. (2020). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihsel çevrenin kullanımına yaklaşımı ve Çanakkale ilindeki tarihsel çevre için öğretim programı temelli bir uygulama kılavuzu* (Tez No. 640095) [Yüksek lisans tezi, Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çebi, H. (2018). *Farklı okul dışı öğrenme ortamlarının, öğrencilerin fen bilimleri dersine karşı ilgi ve tutumlarına etkisi* (Tez No. 519021) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çıldır, B. (2016). *Müzedeki eğitim etkinliklerinin öğrencilerin yazma becerilerine etkisi* (Tez No. 456683) [Doktora tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirdirek, M. (2019). *Ders dışı etkinliklerle desteklenen öğrenci merkezli çevre eğitiminin, 7. Sınıf öğrencilerinin çevre okuryazarlıklarına etkisi* (Tez No. 548105) [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Demirtaş, S., & Akkocaoğlu Çayır, N. (2021). Sınıf öğretmenlerinin sınıf dışı eğitim etkinlikleri projesine yönelik deneyimleri üzerine bir araştırma. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46(208), 1-30. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2021.9565>
- Dengiz- Uğur, Ö. (2019). *Mimarlık öğrencilerinin yaşadıkları kentin tarihi mekânlarını müze eğitimi bağlamında deneyimlemelerine yönelik eğitim paketi (Ankara örneği)* (Tez No. 548055) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Doldur, M. (2019). *Bilim merkezinde gerçekleştirilen fen bilimleri dersinin öğrencilerin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik algılarına ve derse yönelik tutumlarına etkisi* (Tez No. 586552) [Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Durel, E. (2018). *Okul dışı fen etkinliklerinin fen bilimleri öğretmen ve öğretmen adayları ile öğrenciler üzerine etkileri* (Tez No. 516294) [Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ede, D. (2019). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının okul dışı öğrenme deneyimlerinin farklı değişkenler açısından araştırılması* (Tez No. 645245) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erata, F. (2018). *Okul öncesi eğitimde alan gezilerinin uygulanmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Tez No. 504082) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Erentay, N. (2013). *Okul dışı doğa uygulamalarının 5. Sınıf öğrencilerinin fene ilişkin bilgi, bilimsel süreç becerileri ve çevreye yönelik tutumlarına etkisi* (Tez No. 333886) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ertaş, H. (2012). *Okul dışı etkinliklerle desteklenen eleştirel düşünme öğretiminin, eleştirel düşünme eğilimine ve fizik dersine yönelik tutuma etkisi* (Tez No. 305894) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ertaş-Kılıç, H., & Şen, A. İ. (2014). Okul dışı öğrenme etkinliklerine ve eleştirel düşünmeye dayalı fizik öğretiminin öğrenci tutumlarına etkisi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 39(176), 13-30. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2014.3635>
- Erten, Z. (2016). *Fen bilgisi dersine yönelik okul dışı öğrenme ortamları etkinliklerinin geliştirilmesi ve öğrencilerin bilimsel süreç becerilerine etkisinin değerlendirilmesi* (Tez No. 430191) [Yüksek lisans tezi, Erzincan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Eşmekaya, H. E. (2017). *Matematik öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarında görevli olan öğretmenlerin rolleri* (Tez No. 486020) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hakverdi-Can, M. (2013). İlköğretim öğrencilerinin bilim merkezindeki davranışlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(168), 347-361.

- Haydari, V. (2021). *Ortak bilgi yapılandırma modeline uygun hazırlanmış öğretimin öğrencilerin çevre okur-yazarlık düzeylerine etkisi: “insan ve çevre” ünitesi örneği* (Tez No. 662311) [Doktora tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İnce, C. İ. (2017). *İnformal öğrenme ortamlarının öğrencilerin fen-teknoloji- toplum-çevre ilişkisini anlamalarına etkisi* (Tez No. 488086) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karademir, E. (2013). *Öğretmen ve öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersi kapsamında “okul dışı öğrenme etkinliklerini” gerçekleştirme amaçlarının planlanmış davranış teorisi yoluyla belirlenmesi* (Tez No. 339042) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karakaya, Ç. (2016). *“İnsan ve çevre” ünitesi için sınıf dışı öğretim uygulamasının çevre okuryazarlığı üzerine etkisi* (Tez No. 429307) [Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karakılçık, N. (2020). *Okul dışı fen öğrenme ortamında öğrencilerin girişimcilik becerilerinin gelişiminin betimlenmesi* (Tez No. 632898) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kasım, F. (2020). *Canlılar dünyası ünitesinin öğretiminde tahmin-gözlem-açıklama ile desteklenmiş sınıf dışı eğitim etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarına ve öğrenmenin kalıcılığına etkisi* (Tez No. 636079) [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Katırcıoğlu, G. (2019). *Okul dışı öğrenme ortamlarının 7. Sınıf öğrencilerinin geri dönüşüm konusundaki doğa algısı ve bilinç düzeyine etkisi* (Tez No. 562071) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, Z. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin ilköğretimde okul dışı öğrenme etkinliklerinin kullanılmasına yönelik görüşleri* (Tez No. 669144) [Yüksek lisans tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kayabaş, B. T. (2019). *Probleme dayalı okul dışı STEM etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarına ve karar verme becerilerine etkisi* (Tez No. 600005) [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kazan, Y. (2014). *Öğrenme ortamlarında, fen ve teknoloji öğretmenlerinin motivasyon uygulamaları ve karşılaştıkları sorunların belirlenmesi* (Tez No. 406431) [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kılıç, H. (2020). *Okul dışı öğrenme ortamlarının 5. Sınıf öğrencilerinin güneş, dünya ve ay ünitesine yönelik akademik başarı ve tutumlarına etkisi* (Tez No. 626913) [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Köseoğlu, F., Tahancalıo, S., Kanlı, U. ve Özdem-Yılmaz, Y. (2020). Öğretmenlerin bilim merkezinde öğrenmeye yönelik mesleki gelişim ihtiyaçlarının araştırılması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 45(203), 191-2013. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2020.8725>
- Kulalıgil, A. (2016). *Sınıf dışı öğrenme ortamlarında gerçekleşen öğretim uygulamalarının 5. sınıf fen bilimleri dersinde öğrencilerinin akademik başarı, yaratıcılık ve motivasyonlarına etkisi* (Tez No. 433692) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Küçük, A. (2020). *Fen bilimleri 5. Sınıf insan ve çevre ünitesinin okul dışı öğrenme ortamlarda öğretimi* (Tez No. 664255) [Doktora tezi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Malkoç, S. (2014). *Sosyal bilgiler öğretiminde sınıf dışı okul ortamlarının kullanılma durumları* (Tez No. 361723) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Mert, H. (2020). *Sosyal bilgiler derslerinde yeni bir bakış “hafıza mekânları”* (Tez No. 630160) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Metin, M. (2020). *Fen bilimleri dersi kapsamında planetaryuma düzenlenen bir gezinin 7.sınıf öğrencilerinin akademik başarı, ilgi ve motivasyonlarına etkisi* (Tez No. 625277) [Yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Mutlu-Kaya, D. (2020). *Non-formal öğrenme ortamlarının epizodik belleğe ve öğrenci başarısına etkisinin araştırılması: enerji parkı* (Tez No. 632682) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ok, Z. (2018). *Konya bilim merkezinde gerçekleştirilen atölye çalışmalarının ilkokul ve ortaokul öğrencileri tarafından değerlendirilmesi* (Tez No. 506455) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Öz, R. (2015). *Araştırma ve sorgulamaya dayalı etkinliklerle desteklenmiş bilim merkezi uygulamalarının 7. Sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına, bilim okuryazarlıklarına ve sorgulayıcı düşünme becerilerine etkisi* (Tez No. 437095) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özçelik, A. (2017). *Üstün/özel yetenekli öğrenciler için okul dışı STEM eğitiminin değerlendirilmesi* (Tez No. 473452) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özdemir, B. (2019). *7. Sınıf güneş sistemi ve ötesi ünitesinin öğretiminde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanılmasının akademik başarı, motivasyon ve kalıcılığa etkisi* (Tez No. 601362) [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Öztürk, A. (2019). *Okul dışı öğrenmeye ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri* (Tez No. 588793) [Yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Pekin, M. (2021). *Ortaokul öğretmenlerinin okul dışı çevrelere gezi düzenlemeye ilişkin öz yeterliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi: Tokat ili örneği* (Tez No. 673828) [Yüksek lisans tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Soysal, E. (2019). *Okul dışı öğrenme ortamlarının ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersine yönelik ilgi, tutum ve motivasyonlarına etkisi* (Tez No. 590876) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Sözer, Y. (2015). *Sınıf içi öğrenmeleri destekleyen okul dışı aktif öğrenmeler: bir meta-sentez çalışması* (Tez No. 446086) [Doktora tezi, Dicle Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, B. (2020). *FeTeMM yaklaşımına dayalı okul dışı etkinliklerin öğretmen adaylarının bitkiler konusu ile ilgili akademik başarı ve okul dışı öğretime yönelik görüşleri üzerine etkileri* (Tez No. 644523) [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şahin, S. (2019). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının gezi- gözlem tekniğine ilişkin görüşleri* (Tez No. 565239) [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şentürk, E. (2015). *Field trips to science centers: teachers' perspectives, roles, and reflections* (Tez No. 416709) [Doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tekin-Karagöz, C. (2020). *Okul dışı öğrenme programlarına yönelik görsel kültür temelli görsel sanatlar etkinliklerinin geliştirilmesi ve uygulanması: bir eylem araştırması* (Tez No. 635759) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Türkmen, S. F. (2019). *Tarih öğretmenlerinin okul dışı tarih öğretimi algıları ve görüşleri* (Tez No. 596829) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Uludağ, G. (2017). *Okul dışı öğrenme ortamlarının fen eğitiminde kullanılmasının okul öncesi dönemdeki çocukların bilimsel süreç becerilerine etkisi* (Tez No. 484098) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Üner, S. (2019). *Fen grubu öğretmenlerinin okul dışı öğrenme ortamlarına yönelik kaygı düzeyi değerlendirme ölçeği çalışması* (Tez No. 584118) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yavuz- Topaloğlu, M. (2016). *Sosyobilimsel konulara dayalı okul dışı öğrenme ortamlarının öğrencilerin kavramsal anlamalarına ve karar verme becerilerine etkisi* (Tez No. 436905) [Doktora tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yavuz, M. (2012). *Fen eğitiminde hayvanat bahçelerinin kullanımının akademik başarı ve kaygıya etkisi ve öğretmen-öğrenci görüşleri* (Tez No. 328107) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yazıcı, H., Kıvrak, E., Koca, N., Koca, M. K., Gökdemir, A., & Ekiz, E. (2021). Ekoloji temelli bir doğa eğitimi programının yararları: katılımcıların deneyimleri üzerinden bir değerlendirme. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 46(208), 125-155. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2021.9776>
- Yıldırım, D. (2019). *Fen bilimleri eğitiminde farklı öğrenme ortamları için bilimsel süreç becerilerine dayalı etkinliklerin tasarlanması ve uygulanması* (Tez No. 597945) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yıldızhan, Y. H. (2015). *Okul dışı eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve toplumun beklentisi (Ankara ili örneği)* (Tez No. 395042) [Doktora tezi, Dumlupınar Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yılmaz, E. (2018). *Öğrencilerin uzaya ilişkin ilgi ve kavramlarını geliştirmeye yönelik okul dışı ortamlarla desteklenen bir eylem araştırması* (Tez No. 502376) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.